

OSNIVANJE STUDIJA OPĆENARODNE OBRANE NA
FAKULTETU POLITIČKIH NAUKA

Od ove školske godine započeo je radom Studij općenarodne obrane kao novi smjer studija na Fakultetu političkih nauka u Zagrebu.

Polazeći od stvarnih društvenih potreba za fakultetski obrazovanim kadrovima osposobljenim za rad na poslovima općenarodne obrane, a prvenstveno na nastavničkim poslovima, skupštine socijalističkih republika i socijalističkih autonomnih pokrajina te Savezni sekretarijat za narodnu obranu zaključili su 13. II 1975. »Dogovor o jedinstvenim osnovama školovanja i usavršavanja nastavnika za predmet Obrana i zaštita za srednje škole u SFRJ«.

Prema odredbama tog Dogovora školovanje i usavršavanje sprovodit će se na način kako se to čini i za sve druge nastavnike u srednjim školama u SFRJ. Ovo školovanje i usavršavanje organizira se i sprovodi na posebnom smjeru u okviru neke od visokoškolskih ustanova u socijalističkoj republici, odnosno socijalističkoj autonomnoj pokrajini.

Zadatak studija općenarodne obrane proizlazi iz odredaba spomenutog međurepubličkog dogovora prema kojemu studijem treba osposobiti studente da nakon diplomiranja mogu:

- kao profesori srednje škole izvoditi nastavu iz predmeta
  - a) Obrana i zaštita
  - b) još jednog predmeta u srednjim školama,

- obavljati poslove resora narodne obrane u organima uprave, društvenim službama i štabovima teritorijalne zaštite, te u organizacijama udruženog rada.
- Također je Društvenim dogovorom predviđeno doškolovanje postojećih nastavnika predmeta Obrana i zaštita, i ostalih kadrova koji rade na poslovima općenarodne obrane.

Na osnovi preuzetih obaveza spomenutim društvenim dogovorom, Republički sekretarijat za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu osnovao je komisiju za otvaranje smjera studija »Općenarodne obrane« na jednom od postojećih fakulteta.

Što se tiče drugog predmeta Fakultet političkih nauka je u svojoj ponudi za osnivanje studija predložio da to pored »obrane i zaštite«, bude »Osnove marksizma i teorija i praksa samoupravnog socijalizma«.

Na osnovi prispjelih ponuda 5 fakulteta, Komisija je prihvatila ponudu Fakulteta političkih nauka i povjerila mu da bude nosilac ovog smjera studija. Ujedno je povjerila Fakultetu političkih nauka da sudjeluje u međurepubličkoj komisiji na izradi osnova jedinstvenog nastavnog plana i programa i kriterija za upis studenata na ovaj smjer studija.

U izradi tih osnova međurepublička komisija je polazila od stavova spomenutog Društvenog dogovora, prema ko-

jemu zajedničke osnove nastavnog plana moraju biti jedinstvene na svim fakultetima koji organiziraju ovaj smjer studija u svim socijalističkim republikama i socijalističkim autonomnim pokrajinama.

Na temelju stavova usvojenih na međurepubličkoj komisiji, izrađen je prijedlog nastavnog plana i odgovarajući programi koje je usvojilo Znanstveno-nastavno vijeće i Savjet Fakulteta političkih nauka te nadležni organi na Sveučilištu i Prosvjetnom Savjetu SRH-e, nakon čega je Republički sekretarijat za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu izdao Fakultetu političkih nauka odgovarajuća rješenja kojima mu se odobrava da organizira i izvodi visokoškolsko obrazovanje na dvopredmetnom studiju »Općenarodne obrane«. Jedino je još preostalo da se prema odredbi spomenutog rješenja Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu konzultiraju komisije za marksizam Sveučilišne skupštine i Prosvjetnog sabora u vezi s programom predmeta »Osnovi marksizma i teorija i praksa samoupravnog socijalizma«, što je upravo u toku.

U pogledu mogućnosti upisivanja drugog predmeta postignuta je načelna saglasnost s predstavnicima Prirodoslovno-matematskog i Filozofskog fakulteta, da se tokom ove školske godine utvrde programi i riješe brojna druga pitanja (npr. financiranje, prostorije itd), kako bi od iduće školske godine nova generacija studenata mogla kao drugi predmet upisivati jedan između ovih predmeta:

- Osnove marksizma i teorija i praksa samoupravnog socijalizma;
- Geografija;
- Kemija;
- Strani jezik;
- i eventualno još koja druga kombinacija.

Prema usvojenom nastavnom planu za redovan dvopredmetni studij općenarodne obrane sve discipline koje se izučavaju na ovom smjeru studija podijeljene su u četiri grupe;

1. Predmeti vojnih nauka i vojno-stručna nastava;
2. Predmeti društvenih nauka;
3. Psihološko-pedagoška grupa predmeta, i
4. Ostali predmeti.

Prva grupa predmeta vojnih nauka i vojno-stručna nastava zastupljena je sa 14 predmeta, odnosno sa 42,4% od ukupnog fonda sati kroz sedam semestara.

Grupu predmeta društvenih nauka čine:

- Politologija,
- Politička ekonomija,
- Sociologija (opća i jugoslavenskog društva),
- Društveno-politički sistem SFRJ,
- Filozofija i marksizam,
- Statistika,
- Najnovija politička povijest i povijest radničkog pokreta u Jugoslaviji,
- Ekonomika i ekonomska politika SFRJ,
- Povijest marksizma,
- Metodologija naučnog istraživanja,
- Nauka o upravi,
- Međunarodni politički odnosi,
- Marksizam i suvremeni socijalizam, i
- Teorija i praksa samoupravljanja.

Ta grupa predmeta zastupljena je sa 39,5% fonda sati, i ako je prema zaključku međurepubličke komisije za izradu jedinstvenih osnova nastavnog plana također bila zastupljena sa 42,4% isto kao i predmeti vojnih nauka. Međutim, treća grupa predmeta »pedagoško-psihološki predmeti« (psihologija, pedagogija, metodika) bila je prema tom međurepubličkom dogovoru zastupljena sa

5,7% fonda sati, ali je Fakultet na traženje Republičke komisije za otvaranje ovog smjera studija, kao i na zahtjev Prosvjetnog savjeta SRH-e trebalo povisiti fond sati toj grupi predmeta sa 2 na 3 sata tjedno za svaki predmet, čime je njen udio u ukupnom fondu sati povećan sa 5,7 na 8,6%, što se naravno odrazilo na smanjenju fonda sati grupe predmeta društvenih nauka.

Četvrtu grupu predmeta čine strani jezik i tjelesni odgoj, koji su zastupljeni u ukupnom fondu sati sa 9,5%.

Statutarnom odlukom o osnivanju smjera Studija ONO-e na Fakultetu političkih nauka u Zagrebu određeno je da se taj studij organizira na tri načina:

- a) Kao dvopredmetni redovni studij kojega se diplomiranim studentima izdaje diploma kojom stječu stručni naziv profesora za predmete

- Obrana i zaštita
- Osnove marksizma i Teorija i praksa samoupravnog socijalizma.

Studij traje 8 semestara od čega se 7 semestara sluša na Fakultetu političkih nauka u Zagrebu, a VIII semestar se izvodi praktična nastava u jedinicama JNA. Svim studentima koji uspješno završe ovaj studij priznaje se da su odslužili svoju vojnu obavezu u JNA, a određeni broj prema postignutom uspjehu u studiju i prema kriterijima Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu bit će proizveden u rezervne oficire.

- b) Dvopredmetni izvanredni studij, isto kao pod a) za izvanredne studente.

- c) Jednopedmetni izvanredni studij za doškolovanje postojećih nastavnika predmeta Obrana i zaštita u srednjim školama, koji imaju završenu višu stručnu spremu

(završena viša škola ili I stupanj fakultetskog studija) te za radnika s višom stručnom spremom koji radi na poslovima općenarodne obrane u društveno-političkim zajednicama i organizacijama udruženog rada, te u drugim organima i organizacijama.

Ti izvanredni studenti upisuju samo III i IV godinu studija. Ranije položeni ispiti tokom studija ili u školama za rezervne oficire (predmeti vojnih nauka) priznaju im se, ako se nastavni programi položenih predmeta poklapaju s programima predmeta predviđenih u priloženom nastavnom planu. Sve ostale predmete studenti moraju položiti na Fakultetu političkih nauka u Zagrebu. Po završenom studiju izvanredni studenti dobivaju diplomu profesora za predmet Obrana i zaštita. Dakle, postojeći nastavnici koji će se doškolovati na ovom studiju neće biti osposobljeni za izvođenje nastave iz drugog predmeta (Osnovi marksizma i teorija i praksa samoupravnog socijalizma) kao studenti koji završe četverogodišnji studij Općenarodne obrane.

Ove školske godine Fakultet, na žalost, zbog kadrovskih i prostornih problema nije u mogućnosti da započne s radom na sve 3 vrste studija Općenarodne obrane, već samo na dvije. Tako, pored redovnog četverogodišnjeg studija na kojem je upisano 127 studenata, ove školske godine započinje s radom i dvogodišnji izvanredni studij za doškolovanje kadrova s višom stručnom spremom. Na tom studiju upisano je 300 studenata. Dakle, na studiju općenarodne obrane studira ukupno 427 studenata.

Treba napomenuti da je Fakultet radi pružanja pomoći SR Crnoj Gori, na izvanredni studij primio i grupu od dvadesetak nastavnika obrane i zaštite iz te socijalističke republike. Također i jedan manji broj studenata s područja SR Bosne i Hercegovine studira na re-

dovnom i izvanrednom studiju općenarodne obrane na Fakultetu političkih nauka.

Početak rada 4-godišnjeg izvanrednog dvopredmetnog studija Fakultet je morao, zbog već navedenih razloga, odgoditi za iduću školsku godinu.

Na izvanredni dvogodišnji studij općenarodne obrane za doškolovanje mogu se upisati kandidati koji ispunjavaju ove uvjete:

- a) da su završili višu vojnu ili bilo koju višu školu, odnosno I stupanj fakultetskog studija;
- b) da su završili neku od vojnih škola, a najmanje školu za aktivne podoficire (mlađi oficiri) ili školu rezervnih oficira;
- c) da rade kao nastavnici obrane i zaštite u stalnom radnom odnosu, odnosno ako su u nestalnom radnom odnosu da imaju iskustvo u nastavi predmeta obrana i zaštita od najmanje 5 godina, ili da rade na poslovima općenarodne obrane u organima uprave, društvenim službama, štabovima teritorijalne obrane, u organizacijama udruženog rada, te u drugim organima i organizacijama;
- d) da dobiju preporuku od organa narodne obrane Općinske skupštine o ispunjavanju posebnih uvjeta za izbor i upis kandidata za studij općenarodne obrane;
- e) da dobiju pismenu suglasnost svoje organizacije udruženog rada za doškolovanje na studiju općenarodne obrane.

Nastava na ovom studiju izvodit će se u grupama od cca 50-100 studenata 4 puta po tjedan dana tokom školske godine (tjedno po 30 sati), u načelu početkom i krajem svakog semestra. Za studente iz Zagreba i bliže okoline Fakultet će umjesto toga, u više navrata organizirati isti fond sati nastave subotom i nedjeljom.

Isti uvjeti, osim više stručne spreme, tražit će se iduće godine za upis na izvanredni 4-godišnji dvopredmetni studij općenarodne obrane.

Za izvođenje nastave na prvom smjeru studija Fakultet političkih nauka raspolaže s potrebnim nastavnim kadrom.

Za izvođenje nastave iz predmeta vojnih nauka postignuta je suglasnost sa Saveznim sekretarijatom za narodnu obranu, i s Tehničkim školskim centrom JNA, odnosno s Tehničkom vojnom akademijom u Zagrebu da će nastavu iz tih predmeta izvoditi na bazi međufakultetske suradnje nastavnici te akademije. Treba kod toga podsjetiti, da je Tehnička vojna akademija visokoškolska ustanova koja školuje inženjere raznih struka i na kojoj su već obranjene brojne magistarske i doktorske disertacije.

Statutarnom odlukom o osnivanju ovog smjera studija predviđeno je da ovaj smjer ima svoje organe upravljanja.

To su:

- voditelj studija kojega bira s mandatom od 2 godine Znanstveno-nastavno vijeće Fakulteta političkih nauka u Zagrebu;
  - vijeće godišta koje čine svi predmetni nastavnici, suradnici i predstavnici studenata godišta;
  - Znanstveno-nastavno vijeće studija Općenarodne obrane, koje čine svi nastavnici, suradnici i predstavnici studenata svih godišta studija pod I/a, b, c ove odluke; Predsjednik ovog Vijeća je voditelj studija.
- Studenti u Vijećima navedenim pod a) i b) ove točke zastupljeni su s 1/3 ukupnog broja članova Vijeća;
- Savjet studija Općenarodne obrane, koji broji 15 članova i to:
    - 5 članova iz redova nastavnika i suradnika (od toga 3 iz Fa-

kulteta političkih nauka i 2 iz Vojno-tehničke akademije);
— 5 predstavnika društvene zajednice, od kojih 3 predstavnika imenuje Republički Sekretarijat za narodnu obranu, 1 predstavnik Republičkog Sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu i 1 predstavnik

Prosvjetnog savjeta SRH;

— 5 predstavnika studenata.

Savjet studija Općenarodne obrane koordinira, prati i unapređuje studij Općenarodne obrane, te rješava problematiku studija i daje prijedloge za rješavanje kadrovskih i materijalnih pitanja čije rješavanje spada u nadležnost Savjeta Fakulteta političkih nauka.

Nedeljko Rendulić